

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๐-๑๑/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๒/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ศาลมีคำสั่งให้ร่วมการพิจารณาเรื่องทั้งสองสำนวนเข้าด้วยกัน เนื่องจากมีประเด็นเดียวกัน
ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการพิจารณาและวินิจฉัย

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยกพรรคสยาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่
ประเด็นที่สอง กรรมการบริหารพรรคสยาม จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่
หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้
ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคสยามถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยกพรรคสยาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่
พิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง
(ผู้ร้อง) ได้มีประกาศรับแจ้งการจัดตั้งพรรคสยาม (ผู้ถูกร้อง) เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ต่อมา
ผู้ร้องได้มีการประกาศตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค การเปลี่ยนแปลงรายการ
ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” และมาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ ของพรรคการเมือง... (๕) รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา” พรรคผู้ถูกร้องจึงเป็นพรรคการเมืองที่ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ แจ้งต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒

คำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓ ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๒ แจ้งให้ พรรคการเมืองทุกพรรคจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ทั้งให้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย พร้อมแนบแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ตามที่ผู้ร้องกำหนดซึ่งลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ แต่เป็นรายงานที่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ รายงานดังกล่าวจึงไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริงและให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วให้แจ้งผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ โดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๒

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ร้องไม่ได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่อย่างไร จึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๒ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผล

ของการไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๒ แต่ไม่ได้ชี้แจงเหตุผล ภายในระยะเวลาที่กำหนด

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมแล้วมีมติครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓ วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง เนื่องจากพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง

สำหรับคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๕๒/๒๕๕๓ กรณีการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีข้อเท็จจริงเป็นเช่นเดียวกันกับกรณีตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประชุมแล้วมีมติครั้งที่ ๑๔๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง เนื่องจากพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง

ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้องแล้ว มิได้ยื่นคำชี้แจง แก่ข้อกล่าวหา

สำหรับเรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ยุติว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้ยื่นร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ความปรากฏเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน ตามที่กฎหมายกำหนด กระบวนพิจารณายื่นคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง จึงให้ยกคำร้องนี้

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า มีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องที่ ๕๒/๒๕๕๓ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม

ของทุกปี เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และกำหนดให้การจัดทำรายงานดังกล่าวให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้อง ได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ซึ่งผู้ถูกร้องได้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ แต่เป็นรายงานที่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีที่ผ่านมา แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการและมีได้ชี้แจงเหตุผลของการไม่รายงานดังกล่าว ดังนั้น ข้อเท็จจริงจึงรับฟังเป็นยุติได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) เมื่อผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานให้ถูกต้องและส่งให้ผู้ร้องภายในเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคสยามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสองได้

ประเด็นที่สอง กรรมการบริหารพรรคสยามจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคสยามถูกยุบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสยาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคที่ถูกยุบตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง จัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ ซึ่งเป็นผลบังคับแก่พรรคการเมืองที่กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ไม่มีเหตุที่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ดังนี้ เมื่อผู้ร้องมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งห้ามผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงชอบที่จะมีคำสั่งตามคำขอของผู้ร้องได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าให้ยุบพรรคสยาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคสยามจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคสยาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ